

**A MODEL FOR THE PROMOTION OF LOCAL PEOPLE
PARTICIPATION IN COMMUNITY FOREST MANAGEMENT:
A CASE STUDY OF A VILLAGE
IN UBONRATCHATHANI PROVINCE**

SUPIS KOTAMAS

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF ARTS (ENVIRONMENT)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY
2006**

**ISBN 974-04-7024-6
COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY**

แนวทางในการสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการป่าชุมชนของประชาชน: กรณีศึกษาหมู่บ้านแห่งหนึ่งในจังหวัด
อุบลราชธานี(A MODEL FOR THE PROMOTION OF LOCAL PEOPLE PARTICIPATION IN COMMUNITY
FOREST MANAGEMENT: A CASE STUDY OF A VILLAGE IN UBONRATCHATHANI PROVINCE)

สุพิศ โทตะมาศ 4537064 SHEV/M

ศก.ม. (สิ่งแวดล้อม)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์: ธวัชชัย บุญโชติ Ph.D., ปุสดี มอนซอน ศก.ม., ประกายรัตน์ สุขุมลชาติ วท.ม.

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการสร้างแนวทางเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการป่าชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ
ทดลองและศึกษาผลของแนวทางที่สร้างขึ้นต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน นำไปสู่การวางแนวทางในการจัดการป่าชุมชน

กระบวนการการศึกษากำหนดเป็น 4 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาชุมชนและความสัมพันธ์ของชุมชนกับป่าชุมชน
จากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยการประชุมกลุ่ม 18 กลุ่ม(185 ครัวเรือน) ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันของป่าชุมชน
ร่องรอยการใช้ประโยชน์ ร่วมกับผู้รู้ แล้วสรุปรวมเป็นเอกสาร “ชุมชนกับป่า” ขั้นตอนที่ 3 นำเอกสาร “ชุมชนกับป่า” ให้
ชุมชนทั้ง 18 กลุ่ม ร่วมกันวิเคราะห์ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับป่าชุมชนเพื่อให้ชุมชนตระหนักในคุณค่าของป่าชุมชน
และร่วมกันวิเคราะห์แนวทางในการจัดการป่าชุมชน ขั้นตอนที่ 4 กำหนดกิจกรรมให้ตัวแทนชุมชน 18 กลุ่มจำนวน 54
คนร่วมกันสรุปแนวทางในการจัดการป่าชุมชน โดยมีนักวิชาการเป็นผู้ให้ความรู้ เสนอแนะแนวทางและสิทธิของชุมชน
ในการจัดการป่าชุมชน นำไปสู่การร่วมกันตัดสินใจวางแนวทางในการจัดการป่าชุมชน การรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีการ
สนทนากลุ่ม(Focus Group Discussion) สัมภาษณ์เชิงลึก(In-depth Interview) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม(Participant
Observation) และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม(Non-Participant Observation) โดยใช้แนวคำถาม บันทึกเทป แล้ววิเคราะห์
ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แบบอุปนัย(Analytic induction) การวิเคราะห์โดยจำแนกชนิดข้อมูล(Typological analysis)และ
การวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูล(Constant comparison) ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

แนวทางที่สร้างขึ้น สามารถสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแนวทางจัดการป่าชุมชน โดยแนวทางใน
การจัดการป่าชุมชนที่เกิดขึ้นคือ การวางแนวทางการใช้ประโยชน์ แนวทางในการพัฒนา กฎกติกาการใช้ประโยชน์และตั้ง
คณะกรรมการป่าชุมชน เริ่มต้นจากการให้ชุมชนตระหนักในคุณค่าของป่าชุมชน นำเข้าสู่การวิเคราะห์และสรุปแนวทาง
ในการจัดการป่าชุมชนแล้วจึงนำเข้าสู่กระบวนการตัดสินใจร่วมกัน โดยใช้มติส่วนใหญ่ของชุมชนจนเกิดเป็นแนวทางใน
การจัดการป่าชุมชนอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยภายในชุมชนที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม คือ การตระหนักในคุณค่า
ของป่าชุมชน ความพร้อมของชุมชน และการสนับสนุนจากองค์กรในชุมชน ปัจจัยภายนอกชุมชน ผู้วิจัยและนักวิชาการที่
ดำเนินกระบวนการและเสริมความรู้ความเข้าใจให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนร่วมกันวางแนวทางในการจัดการป่าชุมชน

จากการศึกษาครั้งนี้ แนวทางที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน พบข้อเสนอแนะคือ
การสร้างการมีส่วนร่วมจะดำเนินได้ต้องสร้างความตระหนักให้กับชุมชน นักวิชาการต้องเป็นที่ปรึกษาและกระตุ้นชุมชน
ในการนำแนวทางสร้างการมีส่วนร่วมไปใช้ผู้ใช้สามารถปรับลดกิจกรรมได้ตามความเหมาะสมของพื้นที่ และจาก
การศึกษาครั้งนี้ ความสัมพันธ์ที่ดีของชุมชนกับผู้วิจัยและแนวทางที่สร้างขึ้นมีบทบาทอย่างยิ่งที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนในการจัดการป่าชุมชน ที่จะทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและจะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

**A MODEL FOR THE PROMOTION OF LOCAL PEOPLE PARTICIPATION IN
COMMUNITY FOREST MANAGEMENT: A CASE STUDY OF A VILLAGE IN
UBONRATCHATHANI PROVINCE**

SUPIS KOTAMAS 4537064 SHEV/M

M.A. (ENVIRONMENT)

**THESIS ADVISORS: THAWATCHAI BOONCHOTE, Ph.D., PUTSATEE MONZON,
M.A., PRAKAIKAT SUKUMALCHART, M.S.**

ABSTRACT

The thesis focused on a model designed to promote local people participation in community forest management. The study aimed to experiment and evaluate the model application and its effect on local people participation which led to community forest management.

The research implementation was divided into 4 steps. The first step concerned the study of the community and relation between the community and the community forest from the past to present. Eighteen focus group discussions were conducted. The second step featured the study survey of present forest state and traces of forest use with knowledgeable locals and the publication of the document 'Community and Forest.' In the third step, the documents 'Community and Forest' were given to the 18 groups. Each group analyzed changes that occurred in the community forest. The process was to raise community awareness in community forest value so that the community became involved in analyzing community forest management approaches. In the fourth step, 54 group representatives joined a discussion on guidelines to community forest management. Academics were invited to give information and advice on guidelines and community rights in community forest management. The discussion led to the decision making in planning community forest management. Concerning data collection of the study, methods namely, focus group discussion, in-depth interview, participant observation, and non-participant observation were adopted and used along with in-depth interview guidelines and tape recording. Data analysis was based on Analytic Induction, Typological Analysis and Constant Comparison approaches. The findings were as follows:

The model could promote local people participation in community forest management. The guidelines that the community agreed upon were community forest use guidelines, development guidelines, forest use regulations, and establishment of community forest committee. The first step was to raise community awareness of community forest value. Next were analysis process and community forest management approach summary. After that, consensus decision making of the community members generated community forest management by local people participation. Internal factors enabling local participation were communal awareness in community forest value, community readiness and local organization supports. External factors were the researcher who implemented the activities and academics who gave advice to the community enabling the community to participate in community forest management.

The research found that the model could promote local people participation. Suggestions are that in promoting local participation, it is important to raise community awareness. Academics shall be community consultants and encourage the community. When applying this model, one can add or lessen activities he deems appropriate based on area status. Also, good relationship between community and researcher as well as the model itself can enhance local people participation in community forest management, which will result in the strengthening of the community and sustainability of the development.

**KEY WORDS: PARTICIPATION / COMMUNITY FOREST MANAGEMENT/
MODEL FOR THE PROMOTION OF PARTICIPATION**

158 P. ISBN 974-04-7024-6